

sjónarmið

Røða, sum Jaspur Petersen helt á græk-arismessuhaldinum í Klaksvík

Steðgið náttúru-dálkingini!

Samstundis sum vit skulu liva av náttúruni, so skulu vit eisini liva við náttúruni

Tað er á Grækarmessu 12. mars at okkara tjóð-fuglur Tjaldrið aftur kemur til landið. Hann var her í fjór summar, og hevur hann nú meðan veturin hevur leikað á hjá okkum, ferðast í heitari londum og kemur nú aftur við boð um summ- ar og ljósari tíðir. Øll kenna vit hvussu tíðin fer, telja dagarnar, siggja tað hava hug at vára, kenna flövan av sólini í heglingsælingum, hóma grasið spretta og hoyra hvirlurnar, aftan á silvitni og logn. Tá vit so knapp- liggja ein dag hoyra tað klára og hvella ljóði frá tjaldrunum, siggja teirra kimliga flog og teirra vøkru litir, er okkum greitt, at summ- ar av álvara er í nánd.

Á hesari árstíð, hvar náttúrukreftirnar vísa seg frá øllum síðum í so skjótt umskifti, at alt stendur greitt fyri okkum í minningum, kemur ein at hugsa um,

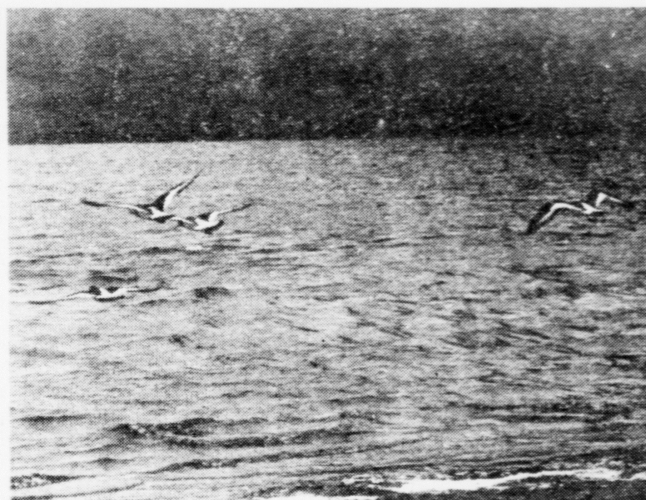
at soleiðis er tað eisini innan menniskjalig við- urskifti. Vit kunnu ikki gera met um eitthvørt virði, eina kenslu ella eina gerð, uttan at vita virðið á tí beint mótsatta eisini. Summarið verður mett við vetrinum sum mál og umvent. Vit kenna best gleðina út frá kunnleika til sorglyndi ella sorg, kærleiki og hatur standa og viga á eini hvassari egg.

Tað, sum ger at vit á grækarmessu, tá ið vit fyri fyrstu ferð á árinum hoyra og siggja tjaldrið, kenna okkum odna um hjartað, er vitanin um tað eitt summar hevur at bjóða. Vit minnst, tá ið vit fóru upp í fjøllini, hvussu friðsælt og hvírt tað var at sita og hyggja út yvir land og bý. Ljóðini, okkum náddu, kend- ust ævintýrlík, og okkara hugflog fekk eina heilt aðra dimensión, slapp úr tí fjøtraða, jarðbundna hugsunarhátti, hugurin

sveimaði víða um og ongastaðni og tær inni- ligu kenslur av friði og vakurlleika nomu við tað guddommiliga.

Vit gleða okkum til at flota båt og kenna fugla- lívið og sjónnáttúruna. Eg kundi hugsað mær at vit eisini her taka undir við tí vaksandi ansi, sum tykist vera millum fólk fyri at varðveita alt fugla- lív bæði á landi og sjógvi. Vit eru greið yvir at vit liva í eini tíð, hvar ið effektivitetur hevur verið loysunnarorðið. Hver verði loysunnarorðið. Tað ræður um at ansa sær. Dálkingin, sum fylgir við tí effektivis- ring, sum er farin fram, tey seinastu 20 árin, er sanniliga líka effektiv.

Fléiri øki í heiminum eru oydd nú fyri alt liv bæði á landi og sjógvi. Vit, sum liva mitt úti í At- lantshavinum, við so

reinum sjógvi og reinari luft sum nakar, lat okkum gera tað vit kunnu fyri at varðveita náttúruna í tí líki hon varð okkum givin. Tað má vera okkum þúra greitt, at samstundis sum vit skulu liva av náttúruni, so skulu vit eisini liva við náttúruni.

Vit minnst gleðis- latur úti í haga og bø, angandi blómur og fugl- anna sang. Serliga rennur fram fyri meg í huganum teir tjaldurs- flokkar, sum á nýslign- um teigi tvassaðu í hoy- num og pikkaðu sær maðkar. Hetta at hava bæn uttan fyri húsin, hevur verið vanligt í Fø- oyum. Í Klaksvík hevur fólkavækturin verið stórur og tørvurin eftir grundstykkjum ovurstór- ur. Ein træðin fyri og onn- ur eftir verður lögð út til grundstykkir. Fyri fáum mánaðum síðani hoyrði eg ein av okkara mæt- astu listamonnum siga

nakað sum fall mær í huga. Hann segði, at tann føroyski bóurin, teigarnir, er nakað av tí vakrasta og mest fø- oyska vit eiga. Græsvel- lir eru kanska vakrir, men teir eru at siggja í øllum øðrum londum eisini. Eg hevði áðrenn eg hoyrði hetta, ikki rættliga givið mær far um hetta, men havi síðani hugt gjøllari og sannast má tað av álvara, hvat er vakrari í Klaksvík enn Gerðabøurin? hvat er vakrari enn Ussala- bøurin?

Tað skal vera mitt ynski, at ikki bert vit og okkara ættarlið, men eisini komandi ættarlið í Klaksvík koma at uppliva og siggja bæ við føroyskum teigum, kenna angan av nýslign- um hoyggi, siggja tjald- ursflokkarnar millum sáturnar og hava kenslu av viddum og opnum øki í okkara eigna býi. Lat meg enda við trimum

ørindum av einum av okkara mætastu skaldum, Mikkjál Dánialsson á Ryggi, ið sigur:

Aftur birtis lív á landi! Eg sá tjaldursflokk á sandi, og eg mátti flóna við, sitandi á øðrum beini, titandi á fjørusteini lótu tey sitt gamla klí.

Boð tú bert mær nevi reyða, foldin upp av vetrardeyða vaknar nú til ljós og vár. Hvat man teg úr pámalondum draga norð at kuldastrondum mangan tusundatala ár?

Birkilund og blomsturgarðar lerkasongur uggar aðrar, lítið hugar okkum teim, stillar ikki sáran longsl — rósugarður tyktist fongslu einans Føroyar er mitt heim!

Kvinnur fyri friði

soleiðis eitur ein rørsla, sum hevur sett sær fyri at samla so nógvur undir- skriftir sum gjørligt móti tí meiningsleysa fyri- brigdinum, sum verður nevnt kríggj. Hetta tiltak verður kritiserað og gjørt til látsur bæði frá høgru og vinstri í politikki. Tey siga »tað nyttar onki« ella »Hvat billa sær sær inn« ella »Hvat halda sær seg vera«?

Tá atti ikki at undrað nakran, at eitt tiltak, sum kvinnur gera, verður illa móttikið. Tá vanligu van- virðingina fyri øllum, sum kvinnur gera og hugsa, kenna vit uttanat.

Atburðurin hjá teimum, sum eru ímóti, kann kanska brúkast sum læri- stykki hjá sumnum: legg til merkis, hvussu nógv

umtala altíð er, tá teir harra politikarar hava fundir um avmarking av kjarnorku-vápnnum ella friðartingingar. Legg til merkis, hvussu álvarsomum rúkkum í pannuni svara teir teimum »bekymraðu« tíðindamonnum frá út- varpi, sjónvarpi og bløðum. Legg merki til, at hesir menn enná fáa Nobel-friðarheiðurslønir fyri teirra »Keisarans klædna«-lötir.

Nú hendi so tað, at nakrar kvinnur — vónandi verða vit fleiri milliónir til endan — tóku hesar menn upp á orðið. Tær siga simpelthen: »Vit krevja

frið«. Men nú verða so teir friðelskandi samráðingar- mennir og teirra viðhaldsfólk bangin — tí so bókstaviligt skuldi teirra prátt um vápnadubb- ing ikki takast. Eitt er at samráðast um at spara bumbur ella jagaraflogfer her og har fyri at tekjast almenninginum. Men frið fyri allar tíðir? Nei, tí hvat skulu vit so brúka øll vápnini til?

Mótvegis hesum harrum meina vit kvinnur tað av álvara. Vit ynskja frið — fyri okkum sjálvar og okkara eftirkomarar. Tí vil eg heita á allar, sum enn ikki hava skrivað undir, at gera tað. Tað snýr seg her ikki um at vera fyri ella ímóti einum ella øðrum stórveldi, her snýr tað seg um at fáa møguleika fyri at liva í friði saman við børnum okkara.

Asta

Ein fatal »feilinvestering«

Havnin skal í komandi figgjarári nýta nógvan pening — 100 milliónir. Figgjarætlanin er lögð, og skattaprosentið sett til 18, 2,5 prosent hægri enn í fjør — eitt risalop! man hetta ikki vera met?

Hvat skal hesin pening- ur nýtast til? Skal hann nýtast til at loysa ein- hvørja figgjararkreppu? Tað letur ikki til. Eftir hvat frættist frá býráðnum skal ein stórur partur av hesum peningi nýtast til at gera ein svimjihyl fyri, sum skal verða størri enn tann, sum klaksvíkingar bygdu størri enn tann í Havn!

Ein fatal feilinvestering, sum býráðið eisini hevur viðgengið, men sum teir, orsakað tí eystur-

lendsku ræðsluni fyri »at missa andlit«, ikki vilja steðga, tí teir hava longu brúkt 7,5 milliónir til pro- jektið, og vilja tær fara fyri skeytið, um steðgað verður nú. Hetta vil sjálv- andi vera »beklagiligt«, men eg hugsi, at verður ikki steðgað nú, so koma Havnar borgarar at missa nógv 7,5 milliónir.

At tann nýggi svimji- hylurin verður ein perma- nentur stórur útreiðslu- postur á figgjarætlanini hjá Tórshavnar komm- unu, er eyðsæð — spyr bert klaksvíkingar! Tað er nógv dyrt at svimja sum er, um ein skal svimja reglu- liga. Tá tann nýggi svimji- hylurin er komin, man neyvan verða biligari, og hvør verður tað tá, sum

kann nýta hann? neyvan tey við lág- og meðalinn- tæku, sum eisini skulu gjalda 18 prosent í komm- unuskatti og afturat hava eina stóra lániþyrðu at dragast við, hvørs renta eisini hækkar munandi. Endin kann lætt verða tann, at tað, at fara at svimja, verður roknað sum »statussymbol«.

Sum tíðirnar eru í dag, hava vit í Havn ein svimjihyl, sum er væl nýtiligur nógv ár fram yvir, um hann varð inni- lokaður, og annars »fasi- liti« eitt sindur betur roktir.

Eitt annað lögð tykir mær tann parturin av Ringvegnum vera, sum gongur fram við Oyggjar-

Framhald á síðu 77